

*Міністерство освіти і науки України*  
*Херсонський державний університет*

# **МАГІСТЕРСЬКІ СТУДІЇ**

**Випуск XVII (2)**

**Альманах**

**Херсон – 2017**

УДК 378.4  
ББК 74.580.4

Магістерські студії. Альманах. Вип. 17 (2). – Херсон. ХДУ, 2017 – 243 с.

Рекомендовано до друку вченою радою ХДУ (протокол № 11 від 27.03.2017 р.)

**Редакційна колегія:** *Тюхтенко Н.А.*, канд. екон. наук, професор кафедри, проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи (голов. ред.); *Юркова Т.Ф.*, канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту (відп. секр.); *Левченко М.Г.*, канд. пед. наук, професор кафедри, заслужений працівник культури України, декан факультету культури і мистецтв; *Пилипенко І.О.*, д-р геогр. наук, доцент, декан факультету біології, географії і екології; *Мохненко А.С.*, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства; *Песчаненко В.С.*, д-р фіз-мат наук, професор кафедри інформатики, програмної інженерії та економічної кібернетики; *Голяка С.К.*, канд. біол. наук, доцент кафедри медико-біологічних основ фізичного виховання та спорту; *Кузовова Н.М.*, канд. іст. наук, доцент кафедри історії України та методики викладання; *Лось О.М.*, канд. псих. наук, доцент кафедри математично-природничих дисциплін та логопедії; *Полещук С.В.*, канд. біол. наук, доцент кафедри корекційної освіти; *Храпко Т.А.*, канд. пед. наук, доцент кафедри технологічної освіти та побутового обслуговування; *Суворова Т.М.*, канд. філ. наук, викладач кафедри англійської мови та методики її викладання; *Гавловська А.О.*, старший викладач кафедри галузевого права; *Омельчук Ю.О.*, викладач кафедри мовознавства.

Автори опублікованих праць несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, посилань, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

УДК 378.4  
ББК 74.580.4

© ХДУ, 2017  
© Редакційно-видавничий  
відділ ХДУ, 2017

Адреса: Херсонський державний університет,  
вул. 40 років Жовтня, 27, (Університетська, 27), м. Херсон, Україна, 73000

## ВЕРБАЛЬНЕ МИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Дана стаття присвячена вивченню показників вербального мислення у дітей із затримкою психічного розвитку. З'ясовано, що окремі операції вербального мислення у таких дітей мають специфічні риси.

*Ключові слова:* вербальне мислення, розумова дисфункція, тест Верслера.

*This article is devoted to the study of indicators of verbal thinking in children with mental retardation. It is shown that the separate operations of thinking of such children are specific.*

*Key words:* verbal thinking, mental dysfunction, Wechsler test.

Однією з актуальних і важливих проблем дефектології і корекційної педагогіки є проблема виховання і навчання дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР). Вивчення дітей із ЗПР має дуже велике значення, оскільки на основі діагностичних даних складаються відповідні корекційні програми, що дають змогу подолати порушення інтелектуальної сфери дітей [1, 4].

Дітям із затримкою психічного розвитку притаманні специфічні особливості мислення, а саме: знижена пізнавальна активність, розпад інтелектуальної продуктивності (дефіцитарність окремих психічних функцій: пам'яті, уваги, гнозису, праксису), слабкість пізнавальних інтересів, обмеженість, вибірковість знань про оточуюче середовище, несформованість навичок спілкування тощо [2, 3].

Ми розпочали дослідження особливостей вербального мислення у дітей із затримкою психічного розвитку.

Для вирішення поставлених завдань були використані наступні методи: теоретичний аналіз з проблематики дослідження; тест Векслера (версія WISC), методи кількісної та якісної обробки емпіричних даних.

При аналізі результатів дослідження особливостей мислення дітей досліджуваних груп, а саме: дітей, що мають нормальний інтелект та дітей із затримкою психічного розвитку, отримано наступні результати (рис. 1).

Встановлено, що запас простих знань про навколишнє середовище та суспільство (субтест 1) знаходиться в межах норми. Але порівнюючи цей результат з балами, які одержують за даний субтест діти з нормою інтелекту, можна зробити висновок, що досить низький рівень запасу простих знань і фактів з оточуючого світу, насамперед пов'язаний з поганою здатністю до мимовільного запам'ятовування, несформованою мотивацією та переважанням наочно-образного мислення над словесно-логічним.

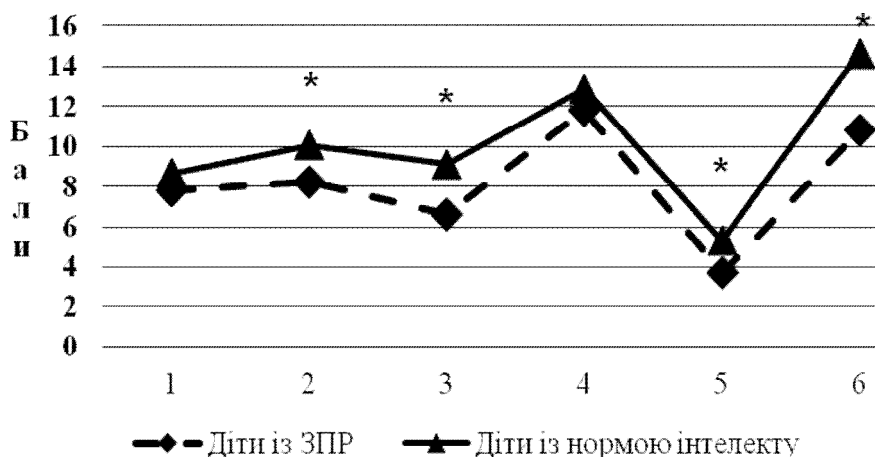


Рис. 1. Показники вербального мислення за субтестами тесту Векслера

Примітка: 1 – Загальна обізнаність ; 2 – Розуміння; 3 – Арифметичний; 4 – Знаходження схожості; 5 – Словниковий; 6 – Повторення цифр; \* – порівняння між групами дітей із ЗПР та дітей із нормальним розвитком ( $p \leq 0,05$ )

Оцінюючи здатність до розуміння змісту фраз, речень та суспільних норм (субтест 2) отримані такі результати. У дітей із ЗПР сформовані певні операції мислення, зокрема вміння виділяти зв'язки, оперувати конкретними поняттями та знаходити вихід із простих життєвих ситуацій, але розуміння більш складних ситуативних завдань є недоступним.

Досить низькі показники були отримані за субтест 3. Ми припускаємо, що це пов'язано з низькою концентрацією та стійкістю уваги, недостатнім вмінням оперувати числовим матеріалом, слабкою концентрацією нервової системи.

При дослідженні здатності до формування нових понять, вміння класифікувати, абстрагувати, порівнювати (субтест 4), було отримано високі показники для дітей даної категорії.

Найнижчі результати отримані за субтест 5. Даний показник знаходиться в межах ступеня розумової відсталості (дебільність). Можливо це пов'язано з бідністю активного словника, малим запасом знань про оточуючий світ, недостатніми вміннями виділяти суттєві ознаки та здійснювати умозаключення, судження. Також спостерігається недорозвинення узагальнюючої функції слів, низька сформованість асоціативного мислення, що додатково ускладнює оперування поняттями.

За субтест 6 отримані досить високі середні показники. Це свідчить проте, що поряд з недорозвиненими видами пам'яті та уваги, які були описані вище, діти із ЗПР можуть досить успішно використовувати збережені функції пам'яті.

#### **ЛІТЕРАТУРА:**

1. Діти з затримкою психічного розвитку : характеристика, особливості психологічного супроводу : метод. реком. [для методистів із психологічної служби, практичних психологів дошкільних навчальних закладів] / [Укл. : Л.О. Кондратенко]. – Суми : РВВ КЗ Сумський ОППО, 2015. – 56 с.
2. Ілляшенко Т. Затримка психічного розвитку дітей: причини виникнення та корекція. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: Науково-методичний збірник / Т. Ілляшенко [за ред. Н. Софій, І. Єрмакова] – К. : Контекст, 2000. – 336 с.
3. Малигіна А. Психологічні особливості дітей із затримкою психічного розвитку / А. Малигіна // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечнікова. – 2012. – т. 17. – вип. 5. – С. 88 – 96.
4. Семенович А.В. Нейропсихологическая коррекция в детском возрасте. Метод замещающего онтогенеза: Учебное пособие / А.В. Семенович. – М. : Генезис. 2007. – 474 с.

**Рекомендує до друку науковий керівник професор В.П. Зав'ялов**

**УДК 911.3:32**

**Гладенко В.М.**

## **ПОЛІТИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ДЕРЖАВИ ЯК КАТЕГОРІЯ ГЕОПОЛІТИКИ**

*У статті розглядається термін «політико-географічне положення» держави як категорія геополітики.*

*Ключові слова: політико-географічне положення, геополітичне положення, геополітика, політична географія.*